

Muntuiltjes

door Frans Bosch

Spinsels in de bosmunt waren me de vorige zomer al opgevallen, maar planten die onaangetast stonden te pronken, kregen meer mijn aandacht.

Dit voorjaar vlogen er vanaf begin juni opvallend veel kleine nachtvlinders van één soort in de tuin. Vliegen deden ze alleen overdag. 's Avonds konden ze gemakkelijk benaderd, zelfs aangeraakt worden, zonder dat ze opvlogen. Het waren ongeveer één centimeter lange vlindertjes, die hun vleugels steeds in een driehoek gespreid hielden als ze rustig zaten. Over alle vier liep, parallel aan de licht gewimperde achterrand, een spoor van gele vlekjes, scherp afgetekend tegen een dieprode of roodbruine achtergrond. De vraag met welke soort ik hier te doen had, liet zich nog niet direct beantwoorden. Te meer, omdat ik me nog nooit in het insectenleven had verdiept.

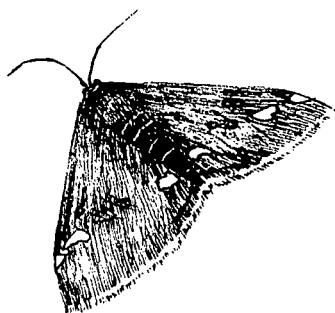
Toevallig trof ik een foto van het diertje aan in De Bonte Berm van P. ZONDERWIJK en dat maakte het duidelijk: het was een muntuiltje. Veel verbazing wekte dat natuurlijk niet, want de bosmunt (*Mentha x niliaca*) werd met name door de rupsen ijverig bezocht. De interesse had (beperkte) kennis opgeleverd en de kennis vergrootte de interesse. Want: hoe zien de rupsen er precies uit en waartoe dienen die spinsels? Heeft de plant ook voordelen van dit insect? Worden er ook andere planten door de rupsen als voedsel gebruikt?

De rupsen waren niet moeilijk te vinden. Al gauw nadat de vlinders vlogen, waren de toppen van de bosmunt aangetast.

De rupsjes trokken zich bij benaderen terug in de bladoksels of in hun zelf gesponnen schuilplaatsen. Ze deden dat verbazend snel, in een reflex. Toch was het niet moeilijk enkele exemplaren op een stuk karton te zetten om ze beter te bekijken. Ook uit de Zwolse anjer plukte ik er een paar, maar het werd snel duidelijk, dat deze exemplaren tot een andere soort behoorden.

Behalve de uiterlijke verschillen, was er ook een verschil in gedrag. Die van de munt gedroegen zich als ondernemende wereldverkenner en waren al aan de rand van het karton, toen de anjeruiltjes nog bescherming zochten in het onopvallend opgerold blijven liggen. Bij benadering bleek weer een dergelijk verschil: de anjeruiltjes wisten andermaal niet beter te doen dan zich op te rollen, de muntuiltjes richtten het voorste deel van hun lichaam agressief of afwerend op tegen mijn vinger. Dat zou bij een serieuze bedreiging een hele klus worden voor een diertje van zo'n veertien millimeter.

Zijn tekening is wat minder agressief, al voert bij sommige rupsjes gifgroen de boventoon. Andere

zijn lichter groen- of bruinachtig met een lichte rand over het midden en aan weerszijden net boven de pootjes. Over hun hele bovenzijde hebben ze zwarte stipjes, met een beige-geel zoompje. Ze lopen aan beide uiteinden, maar vooral bij de kop, spits toe.

Half augustus begon de bosmunt te bloeien met een enkel trosje, dat gespaard was gebleven, want dat het diertje bij deze plant hoort is wel duidelijk.

Het leeft ervan in het larvestadium en de vlinders bezoeken de schaarse bloemen.

Daarnaast hebben de vlinders voorkeur voor de wilde marjolein en de watermunt, die door de rupsen echter vrijwel wordt gespaard.

Enig voordeel voor de bestuiving kan bosmunt van het vlindertje niet hebben, want deze bastaard van witte munt en hertsment is steriel. Gelukkig weet de plant zich via ondergrondse uitlopers te vermeerderen, zodat de hier beschreven gebeurtenissen nog vaker geobserveerd kunnen worden.

Frans Bosch
(Uit: *Natuurklanken*, blad van de KNNV-afdeling Epe-Heerde)